

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

28 април 2009 година *

По дело C-420/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Обединеното кралство) с акт от 28 юни 2007 г., постъпил в Съда на 13 септември 2007 г., в рамките на производство по дело

Meletis Apostolides

срещу

David Charles Orams,

Linda Elizabeth Orams,

* Език на производството: английски.

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann, г-н C. W. A. Timmermans, г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts, г-н M. Ilešič и г-н A. Ó Caoimh, председатели на състави, г-жа R. Silva de Lapuerta (докладчик), г-н J. Malenovský, г-н J. Klučka и г-н U. Lohmus, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 септември 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Apostolides, от г-н T. Beazley, QC, и г-н C. West, barrister, упълномощени от г-н S. Congdon, solicitor, и от г-н C. Candounas, advocate,
- за г-н и г-жа Orams, от г-жа C. Booth и г-н N. Green, QC, както и от г-н A. Ward и г-н B. Bhalla, barristers,
- за кипърското правителство, от г-н P. Clerides, в качеството на представител, подпомаган от г-н D. Anderson, QC, и от г-жа M. Demetriou, barrister,

- за гръцкото правителство, от г-жа A. Samoni-Rantou и г-жа S. Chala, както и от г-н G. Karipsiadis, в качеството на представители,

- за полското правителство, от г-н M. Dowgielewicz, в качеството на представител,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н F. Hoffmeister и г-жа A.-M. Rouchaud, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 18 декември 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването, от една страна, на Протокол № 10 за Кипър към Акта относно условията на присъединяването към Европейския съюз на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република и промените в учредителните договори на Европейския съюз (ОВ L 236, 2003 г., стр. 955, наричан по-нататък „Протокол №10“), както и —от друга страна — на някои аспекти на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Apostolides, гражданин на Кипър, и г-н и г-жа Orams, съпругеска двойка — британски граждани (наричани по-нататък „съпрузите Orams“), по повод на признаването и изпълнението в Обединеното кралство на основание Регламент № 44/2001 на две съдебни решения, постановени от Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias (Кипър).

Правна уредба

Общностно право

Протокол № 10

- 3 Текстът на Протокол № 10 гласи следното:

„Високодоговарящите страни,

като потвърждават отново своя ангажимент за пълното решаване на проблема на Кипър съгласно съответните резолюции на Съвета за сигурност на Обединените нации, и тяхната силна подкрепа на усилията на Генералния секретар на Обединените нации за постигането на тази цел,

като отчитат, че това пълно решаване на проблема в Кипър все още не е постигнато,

като отчитат, че за това е необходимо да се предвиди отменянето на прилагането на достиженията на правото на ЕС в тези райони в Република Кипър, в които Правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол,

като отчитат, че в случай на решаване на проблема в Кипър това спиране на прилагането се отменя,

като отчитат, че Европейският съюз, е готов да пригоди условията на подобно решаване на проблема в съответствие с принципите, на които се основава ЕС,

като отчитат, че е необходимо да се предвидят условията по силата, на които съответните разпоредби на правото на Е[вропейския] [съюз] ще се прилагат до границата между гореспоменатите зони и в двете зони, в които правителството на Република Кипър упражнява ефективен контрол и в Източната суверенна база на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия,

като желаят присъединяването на Кипър към Европейския съюз да има принос към всички граждани на Кипър и да поощри гражданския мир и помирението,

като отчитат, че за това, че нищо в този протокол няма да прекрати мерките, насочени към постигането на тази цел,

като отчитат, че тези мерки няма да засегнат прилагането на достиженията на правото на ЕС по силата на условията, предвидени в Договора за присъединяване, в която и да е друга част на Република Кипър,

приеха следните разпоредби:

Член 1

1. Прилагането на достиженията на правото на ЕС се спира в тези области на Република Кипър, в които Правителството на Република Кипър не упражнява ефективен контрол.

2. Съветът единодушно въз основа на предложение от Комисията приема решение за оттегляне на спирането на прилагане по смисъла на параграф 1.

Член 2

1. Съветът, като действа с единодушие въз основа на предложение от Комисията, определя условията, по силата на които правото на ЕС ще се прилага до линията между тези зони по смисъла на член 1 и тези зони, в които правителството на Република Кипър упражнява ефективен контрол.

2. Границата между Източната суверенна база и зоните по смисъла на член 1 се третира като част от външните граници на зоните на суверенните бази за целите на част IV от приложението към протокола за зоните на суверенните бази на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия в Кипър за периода на неприлагането на достиженията на правото на ЕС в съответствие с член 1.

Член 3

1. Нищо в този протокол няма да попречи на мерките, насочени към поощряването на икономическото развитие на зоните по смисъла на член 1.

2. Тези мерки няма да засегнат прилагането на достиженията на правото на ЕС по силата на условията, предвидени в Договора за присъединяване, в която и да е част на Република Кипър.

Член 4

В случай на решаване на проблема, Съветът, като действа с единодушие, въз основа на предложение от Комисията, приема решение за приспособяването на условията, относно присъединяването на Кипър към Европейския съюз по отношение на турската кипърска общност.“

Регламент № 44/2001

4 Съображения 16—18 от Регламент № 44/2001 гласят:

„(16) Взаимното доверие в упражняването на правосъдие в Общността оправдава съдебни решения, които са постановени в държава членка, да бъдат автоматично признавани без нуждата от някаква процедура, освен в случаите на оспорване.

(17) По силата на същия принцип на взаимно доверие трябва да бъде ефективна и бърза процедурата за превръщането на едно съдебно решение, което е постановено в една държава членка, в изпълняемо в друга. За тази цел декларацията, че едно съдебно решение е изпълняемо, трябва да бъде издавана на практика автоматично след изцяло формална проверка на представените документи, без съдът [другаде в текста „юрисдикцията“] да има възможност да повдига по свой почин някое от основанията за неизпълняемост, които са установени по силата на настоящия регламент.

(18) При все това зачитането на правото на защита означава, че ответникът трябва да има възможност да обжалва в състезателна процедура декларацията за изпълняемост, ако той смята, че е налице някое от основанията за неизпълняемост. Трябва да е налице процедура по обжалване и по отношение на ищеца, когато искането му за декларация за изпълняемост е отхвърлено.“

5 Член 1, параграф 1 от посочения регламент предвижда:

„Настоящият регламент се прилага по граждански и търговски дела, независимо от естеството на съда [другаде в текста „юрисдикцията“] или правораздавателния орган. Той не обхваща, по специално, данъчни, митнически или административни дела.“

6 Съгласно член 2 от същия регламент:

„1. При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата [другаде в текста „юрисдикциите“] на тази държава членка.

2. Лица, които не са граждани на държавата членка, в която имат местоживеене, се подчиняват на правилата за компетентност, които са приложими по отношение на гражданите на тази държава.“

7 Раздел 6, член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001, озаглавен „Изключителна компетентност“, от глава II на същия регламент, предвижда:

„Следните съдилища ще притежават изключителна компетентност независимо от местоживеенето:

1) по дела, които имат за предмет вещни права върху недвижим имот или договор за наем на недвижим имот, съдилищата на държавата членка, в която е разположен имотът.

Въпреки това по дела, които имат за предмет договор за наем на недвижим имот, сключен за временно ползване с максимален срок от шест последователни месеца, са компетентни и съдилищата на държавата членка, където има местоживеене ответникът, при условие че наемателят е физическо лице и че наемодателят и наемателят имат местоживеене в една и съща държава членка“.

8 Член 34 от посочения регламент гласи:

„Съдебно решение не се признава:

- 1) ако признаването явно противоречи на публичната политика в държавата членка, в която се иска признаване;

- 2) когато то е постановено в отсъствие на страната, ако на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да започне дело за оспорване на съдебното решение, когато е било възможно да стори това;

- 3) ако то противоречи на съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата членка, в която се иска признаване;

- 4) ако то противоречи на по-рано постановено съдебно решение, постановено в друга държава членка или в трета държава по същия предмет и между същите страни, при условие че по-ранното съдебно решение отговаря на условията, необходими за признаването му в сезираната държава членка.“

9 Член 35 от същия регламент гласи следното:

„1. Освен това, съдебното решение не се признава, ако то противоречи на раздел 3, 4 или 6 от глава II, както и в случаите по член 72.

2. При проверката на основанията за компетентността по предходния параграф съдът или органът, който е сезиран, е обвързан от фактическите констатации, на основата на които съдът [другаде в текста „юрисдикцията“] на държавата членка по произход е определил своята компетентност.

3. При спазване на параграф 1 не може да бъде преразглеждана компетентността на съда [другаде в текста „юрисдикцията“] на държавата членка по произход. Критерият за публична политика, посочен в член 34, точка 1, не може да се прилага по отношение на правилата относно компетентността.“

10 Член 38 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„1. Съдебно решение, постановено в държава членка и подлежащо на изпълнение в тази държава членка, се изпълнява в друга държава членка, когато по искане на всяка заинтересувана страна то бъде обявено за изпълняемо там.

2. При все това в Обединеното кралство такова съдебно решение се изпълнява в Англия и Уелс, в Шотландия или Северна Ирландия, когато по искане на всяка заинтересувана страна то е било вписано за изпълнение в съответната част от територията на Обединеното кралство.“

11 Член 45 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„1. [Юрисдикцията], пред ко[я]то е подадена жалбата съгласно член 43 или член 44, отказва или отменя декларация за изпълняемост само на някое от основанията по членове 34 и 35. Т[я] произнася решението си незабавно.

2. При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане на чуждестранно съдебно решение по същество.“

Национално право

12 Съгласно националното законодателство правата, свързани с поземлена собственост в зоните в Република Кипър, в които правителството на тази държава членка не упражнява ефективен контрол (наричани по-нататък „Северна зона“), остават действителни и продължават да съществуват независимо от инвазията на кипърската територия от турската армия през 1974 г. и последвалата военна окупация на част от тази държава.

13 По силата на член 21, параграф 2 от Закон № 14/60 относно съдилищата в редакцията му, приложима към спора по главното производство, когато искът се отнася до въпроси, свързани с недвижим имот, „този иск се предявява пред Ерarchiako Dikastirio в района, в който се намира този имот“.

14 С определение на Anotato Dikastirio tis Kypriakis Dimokratias (Върховен съд), обнародвано на 13 септември 1974 г. в *Episimi Efimerida tis Kypriakis Dimokratias* (*Официален вестник на Република Кипър*), тоест след инвазията на Северната зона, районите Кирения и Никозия са обединени.

- 15 По силата на кипърското законодателство връчването на документа за образуване на производството на единия съпруг чрез предаване на този документ на другия съпруг е действително. Ако ответникът не заяви в десетдневен срок, считано от връчването на документа за образуване на производството, че се явява, ищецът може да поиска постановяване на неприсъствено съдебно решение. Изявлението, че се явява пред съда, е действие, което не изисква представянето на правни основания за защита.
- 16 При жалбата срещу неприсъствено съдебно решение в тежест на жалбоподателят е да докаже, че разполага с приемлива защита („arguable defence“).

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 17 Производството пред запитващата юрисдикция има за предмет признаването и изпълнението в Обединеното кралство на основание на Регламент № 44/2001 на две съдебни решения, постановени от Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias (наричани по-нататък „разглежданите съдебни решения“) по иск, предявен от г-н Apostolides срещу съпрузите Orams във връзка с недвижима вещ (наричана по-нататък „недвижимия имот“).
- 18 Недвижимият имот се намира в Larithos, в района Кирения, който е част от Северната зона. Той е бил собственост на семейството на г-н Apostolides, което го е ползвало преди нахлуването на турската армия в Кипър през 1974 г. Като принадлежащо към гръцката кипърска общност, семейството на г-н Apostolides е било принудено да напусне къщата си и се е установило в ефективно контролираната от кипърското правителство зона на острова (наричана по-нататък „контролираната от правителството зона“).
- 19 Съпрузите Orams твърдят, че добросъвестно са закупили недвижимия имот през 2002 г. от трето лице, което от своя страна придобило същия от органите на Севернокипърската турска република — образуване, което до този момент не е признато от нито една държава с изключение на Република Турция. Последователните сделки за придобиване на имота били в съответствие със

законите на посоченото образование. Съпрузите Orams построили вила и пребивавали често в недвижимия имот, който станал ваканционното им жилище.

- 20 До април 2003 г. движението на лица между Северната зона и контролираната от правителството зона е било ограничено.
- 21 На 26 октомври 2004 г. Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias — кипърска юрисдикция, действаща в контролираната от правителството зона — издава документи за образуване на производство по иск, предявен от г-н Apostolides срещу съпрузите Orams. Посочените документи за образуване на производството, а именно по един за всеки от съпрузите, са връчени на място същия ден, на адреса на недвижимия имот, от призовкар към тази юрисдикция. И двата документа за образуване на производството са връчени чрез предаване лично на г-жа Orams, която е отказала да подпише акта, удостоверяващ връчването.
- 22 Призовкарят не информира г-жа Orams нито относно своето качество, нито относно естеството на предадените от него документи, като последните били написани на гръцки език, който съпрузите Orams не разбират. При все това г-жа Orams разбира, че документите имат официален характер и че са от юридическо естество.
- 23 На началната страница на всеки документ за образуване на производството и на гръцки език било посочено, че за да се избегне произнасяне на неприсъствено съдебно решение, страната трябва да заяви, че се явява пред Eparchiako Dikastirio в десетдневен срок след връчването.
- 24 Въпреки срещнатите трудности при намирането в Северната зона на адвокат, който владее гръцки език и притежава правоспособност да се явява пред юрисдикциите в контролираната от правителството зона, г-жа Orams успява да получи съдействие от такъв адвокат, който се съгласява да заяви, че се явява на 8 ноември 2004 г. Последният обаче прави изявлението пред въпросната юрисдикция не на посочения, а едва на следващия ден.

25 На 9 ноември 2004 г., след като никой не е заявил, че се явява за съпрузите Orams, Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias се произнася по искането на г-н Apostolides в тяхно отсъствие. В същия ден тази юрисдикция отказва да приеме представеното пълномощно от адвоката на г-жа Orams поради обстоятелството, че то е било изготвено на английски, а не на гръцки или на турски език.

26 Съгласно акта за преюдициално запитване с постановеното неприсъствено съдебно решение от Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias съпрузите Orams са осъдени:

- да премахнат вилата, басейна и оградата, изградени от тях върху недвижимия имот,
- да предоставят незабавно на г-н Apostolides свободното владение на недвижимия имот,
- да заплатят на г-н Apostolides различни суми като специални обезщетения и като пропуснати ползи за всеки месец, а именно наем, до пълното изпълнение на съдебното решение, като върху посочените суми се начисляват лихви,
- да преустановят всякакви незаконосъобразни действия в недвижимия имот от тяхна страна или от страна на упълномощени от тях лица, и
- да заплатят различни суми като съдебни разноски заедно със съответните лихви.

- 27 На 15 ноември 2004 г. съпрузите Orams предявяват искане за отмяна на посоченото съдебно решение. След като се запознава с доводите и доказателствата на съпрузите Orams и на г-н Apostolides, Eparchiako Dikastirio tis Lefkosias отхвърля искането им с решение от 19 април 2005 г., основно с мотив, че последните не са посочили приемлива защита, за да оспорят правото на собственост на г-н Apostolides. Съпрузите Orams са осъдени да заплатят съдебните разноски.
- 28 Съпрузите Orams обжалват по въззивен ред съдебното решение, с което се отхвърля искането им за отмяна на постановеното неприсъствено съдебно решение. На свой ред въззивната им жалба е отхвърлена с решение на Anotato Dikastirio tis Kypriakis Dimokratias от 21 декември 2006 г.
- 29 На 18 октомври 2005 г. г-н Apostolides представя необходимите документи в Англия, с които иска признаване и изпълнение на разглежданите съдебни решения на основание на Регламент № 44/2001. С определение от 21 октомври 2005 г. на Master от High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, определя посочените съдебни решения за изпълняеми в Англия на основание същия регламент.
- 30 След като съпрузите Orams обжалват посоченото определение на основание на член 43 от Регламент № 44/2001, съдия на High Court of Justice го отменя с решение от 6 септември 2006 г. По силата на член 44 от посочения регламент г-н Apostolides обжалва последното съдебно решение пред запитващата юрисдикция.
- 31 При тези условия Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) [...]

Спирането с член 1, параграф 1 от Протокол № 10 [...] на прилагането на достиженията на правото на Общността в Северната зона пречатства ли възможността юрисдикция на държава членка да признае и приведе в изпълнение съдебно решение, постановено от юрисдикция на Република Кипър, действаща в контролираната от правителството зона, отнасящо се до собственост в Северната зона, когато признаването и изпълнението се искат съгласно Регламент [...] № 44/2001 [...], който е част от достиженията на правото на Общността?

2) Член 35, параграф 1 от Регламент № 44/2001 дава ли право или задължава юрисдикция на държава членка да откаже да признае и да приведе в изпълнение съдебно решение, постановено от юрисдикциите на друга държава членка, отнасящо се до собственост в зона на последната, върху която правителството на тази държава членка не упражнява ефективен контрол? По-специално противоречи ли такова съдебно решение на член 22 от Регламент № 44/2001?

3) Решение на юрисдикция на държава членка, действаща в зона от тази държава, върху която правителството ѝ упражнява ефективен контрол, отнасящо се до собственост в зона от тази държава, върху която нейното правителство не упражнява ефективен контрол, може ли да не бъде признато или приведено в изпълнение съгласно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001 на основание на това, че по практически съображения съдебното решение не може да бъде приведено в изпълнение по местонахождение на собствеността, въпреки че съдебното решение подлежи на изпълнение в контролираната от правителството зона в тази държава?

4) Когато

— срещу ответника е било постановено неприсъствено съдебно решение,

- след това ответникът е започнал производство по оспорване пред съда, постановил неприсъственото съдебно решение; но

- жалбата му е отхвърлена след цялостно и справедливо разглеждане на основание, че не е предоставил приемлива защита (което съгласно националното право е необходимо, за да се отмени съдебно решение от такъв характер),

този ответник може ли да се противопостави на изпълнението на първоначалното неприсъствено съдебно решение, или на съдебното решение за отхвърляне на жалбата за отмяна, на основание на член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 по съображение, че документът за образуване на производството не му е бил връчен в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си преди постановяване на първоначалното неприсъствено съдебно решение? Има ли значение фактът, че при изслушването са разглеждани само правните основания, изтъкнати от ответника?

- 5) Какви фактори са релевантни за прилагане на установения в член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 критерий относно това дали на ответника „е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си“? По-специално:
- а) Когато документът е действително връчен на ответника, имат ли някакво значение действията (или бездействията) на ответника или на адвокатите му, осъществени след връчването?

  - б) Какво значение може да има дадено особено поведение на ответника или адвокатите му или изпитани трудности?

- в) Има ли значение обстоятелството, че адвокатът на ответника е могъл да заяви, че се явява преди постановяване на неприсъственото съдебно решение?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 32 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали предвиденото в член 1, параграф 1 от Протокол № 10 спиране на прилагането на достиженията на правото на Общността в Северната зона допуска прилагането на Регламент № 44/2001 по отношение на съдебно решение, постановено от кипърска юрисдикция, действаща в контролираната от правителството зона, но което се отнася до недвижим имот, намиращ се в посочената Северна зона.
- 33 В самото начало следва да се отбележи, че актът за присъединяване на нова държава членка се основава най-вече на общия принцип за непосредственото и пълно прилагане на разпоредбите на общностното право по отношение на тази държава членка, като дерогации са допустими единствено ако са изрично предвидени в преходни разпоредби (вж. в този смисъл Решение от 9 декември 1982 г. по дело *Metallurgiki Halyps/Комисия*, 258/81, Recueil, стр. 4261, точка 8).
- 34 В това отношение Протокол № 10 съставлява преходна дерогация на посочения в преходната точка принцип, основана на изключителното положение в Кипър.
- 35 При все това, както посочва генералният адвокат в точка 35 от нейното заключение, разпоредбите на акт за присъединяване, които позволяват да се дерогират нормите на Договора за ЕО, трябва да се тълкуват стриктно с оглед на

съответните разпоредби от Договора и трябва да се ограничат до абсолютно необходимото за постигането на неговата цел (вж. по аналогия Решение от 29 март 1979 г. по дело Комисия/Обединено кралство, 231/78, Recueil, стр. 1447, точка 13, Решение от 23 март 1983 г. по дело Peskeloglou, 77/82, Recueil, стр. 1085, точка 12, Решение от 17 януари 1985 г. по дело Piraiki-Patraiki и др./Комисия, 11/82, Recueil, стр. 207, точка 26, Решение от 14 декември 1989 г. по дело Agegate, C-3/87, Recueil, стр. 4459, точка 39, както и Решение от 3 декември 1998 г. по дело CarrAhl, C-233/97, Recueil, стр. I-8069, точка 18).

36 В делото по главното производство предвидената от Протокол № 10 дерогация не може да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на Регламент № 44/2001 към разглежданите съдебни решения, постановени от кипърската юрисдикция.

37 Всъщност от буквалното тълкуване на член 1, параграф 1 от Протокол № 10 произтича, че предвиденото в него спиране е ограничено до прилагането на достиженията на правото на Общността в Северната зона. В делото по главното производство обаче разглежданите съдебни решения, чието признаване се иска от г-н Apostolides, са постановени от юрисдикция, действаща в контролираната от правителството зона.

38 Обстоятелството, че тези съдебни решения се отнасят до разположен в Северната зона недвижим имот не се противопоставя на посоченото в предходната точка тълкуване, доколкото, от една страна, то не обезсилва задължението за прилагане на Регламент № 44/2001 в контролираната от правителството зона и, от друга страна, то също така не предполага прилагане на този регламент в посочената Северна зона поради този факт (вж. по аналогия Решение от 1 март 2005 г. по дело Owusu, C-281/02, Recueil, стр. I-1383, точка 31).

39 С оглед на гореизложените съображения на първия въпрос трябва да се отговори, че предвиденото в член 1, параграф 1 от Протокол № 10 спиране на прилагането на достиженията на правото на Общността допуска прилагането на Регламент № 44/2001 към съдебно решение, което е постановено от кипърска юрисдикция, действаща в контролираната от правителството зона, но което се отнася до недвижим имот, разположен в посочената Северна зона.

По втори, трети, четвърти и пети въпрос

- 40 Що се отнася до въпроси от втори до пети, следва да се поясни, че Комисията се позовава на възможността делото да не попада в приложното поле *ratione materiae* на Регламент № 44/2001. Подобно твърдение налага да се определи дали делото в главното производство може да се счита за спадащо към „граждански и търговски дела“ по смисъла на член 1 от този регламент.
- 41 В това отношение е важно да се напомни, че за да се гарантират в границите на възможното равни и еднакви права и задължения, произтичащи от Регламент № 44/2001 за държавите членки и за заинтересованите лица, понятието „граждански и търговски дела“ не следва да бъде тълкувано като обикновено препращане към вътрешното право на една или друга засегната държава. Това понятие следва да се разглежда като автономно понятие, което следва да се тълкува, от една страна, в зависимост от целите и от системата на посочения регламент и, от друга страна, в зависимост от основните принципи, които произтичат от съвкупността от националните правни системи (вж. Решение от 14 октомври 1976 г. по дело *LTU*, 29/76, *Recueil*, стр. 1541, точка 3, Решение от 16 декември 1980 г. по дело *Rüffer*, 814/79, *Recueil*, стр. 3807, точка 7, Решение от 21 април 1993 г. по дело *Sonntag*, C-172/91, *Recueil*, стр. I-1963, точка 18, Решение от 15 май 2003 г. по дело *Préservatrice foncière TIARD*, C-266/01, *Recueil*, стр. I-4867, точка 20, Решение от 18 май 2006 г. по дело *ČEZ*, C-343/04, *Recueil*, стр. I-4557, точка 22, както и Решение от 15 февруари 2007 г. по дело *Lechouritou* и др., C-292/05, *Сборник*, стр. I-1519, точка 29).
- 42 Автономното тълкуване на понятието „граждански и търговски дела“ води до изключване на някои съдебни решения от приложното поле на Регламент № 44/2001 поради елементите, които характеризират естеството на правоотношенията между страните по спора или предвид предмета на същия (вж. Решение по дело *LTU*, точка 4, Решение по дело *Rüffer*, точка 14, Решение по дело *Préservatrice foncière TIARD*, точка 21, Решение по дело *ČEZ*, точка 22, както и Решение по дело *Lechouritou* и др., точка 30, цитирани по-горе).
- 43 В този смисъл Съдът приема, че макар и някои спорове между органи на публичната власт и частноправни субекти да могат да бъдат обхванати от посоченото понятие, това не се отнася за случаите, когато действията на органа на публична власт са свързани с упражняването на публична власт (вж. Решение по дело *LTU*, точка 4, Решение по дело *Rüffer*, точка 8, Решение по дело *Sonntag*,

точка 20, Решение по дело *Préservatrice foncière TIARD*, точка 22, както и Решение по дело *Lechouritou* и др., точка 31, цитирани по-горе).

- 44 Всъщност проявлението на правомощия на публична власт от една от страните по спора, поради това че последната упражнява власт, простираща се отвъд правните норми, приложими към правоотношенията между частни лица, изключва такъв спор от гражданските и търговски дела по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001 (вж. в този смисъл Решение по дело *LTU*, точка 4, Решение по дело *Rüffer*, точки 9 и 16, Решение по дело *Sonntag*, точка 22, Решение по дело *Préservatrice foncière TIARD*, точка 30, както и Решение по дело *Lechouritou* и др., точка 34, цитирани по-горе).
- 45 В делото по главното производство се разглежда спор между частноправни субекти, чийто предмет е получаването на обезщетение за незаконосъобразно придобиване на владение на недвижим имот, предаването на владението на последния и възстановяване на първоначалното му състояние, както и преустановяване на всякакви други незаконосъобразни действия. Така предявеният иск е насочен не срещу поведение или процедури, които предполагат проявление на правомощия на публична власт от една от страните по спора, а срещу действия на частноправни субекти.
- 46 Следователно разглежданото по главното производство дело трябва да се счита за спадащо към „гражданските и търговски дела“ по смисъла на член 1, параграф 1 от Регламент № 44/2001.

По втория въпрос

- 47 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали обстоятелството, че дадено съдебно решение е постановено от юрисдикция на държава членка и се отнася до недвижим имот в зона на тази държава, върху която правителството на последната не упражнява ефективен контрол, може да се счита за съставляващо нарушение на правилото за компетентност, посочено

в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001, и следователно да обоснове отказ за признаване или за изпълнение на подобно съдебно решение в приложение на член 35, параграф 1 от този регламент.

- 48 В това отношение следва да се констатира, че член 22 от Регламент № 44/2001 съдържа изчерпателен и императивен списък на съдилищата на държавите членки с изключителна компетентност по спорове с международен елемент. В този член са посочени само държавите членки, чиито юрисдикции са компетентни *ratione materiae*, без при това да се разпределят компетенциите в съответната държава членка. Всяка държава членка трябва да определи организацията на собствената си съдебна система.
- 49 Освен това принципът за забрана на преразглеждане на компетентността на юрисдикциите на държавата членка по произход, предвиден в член 35, параграф 3 от посочения регламент — като преразглеждане е допустимо само във връзка с разпоредбите на параграф 1 от същия член — не позволява преразглеждането на вътрешната компетентност на юрисдикциите на съответната държава членка по произход в делото по главното производство.
- 50 Следователно предвиденото в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 правило *forum rei sitae* се отнася до компетентността на съдилищата на държавите членки по спорове с международен елемент, а не до вътрешната им съдебна компетентност.
- 51 В делото по главното производство е безспорно, че недвижимият имот се намира на територията на Република Кипър и че следователно предвиденото в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 правило за компетентност е било спазено. Обстоятелството, че недвижимият имот се намира в Северната зона, може евентуално да е от значение за вътрешната компетентност на кипърските юрисдикции, но изобщо не може да е релевантно за целите на този регламент.

52 С оглед на гореизложеното на втория въпрос трябва да се отговори, че член 35, параграф 1 от Регламент № 44/2001 не разрешава юрисдикция на държава членка да откаже признаването или изпълнението на съдебно решение, постановено от юрисдикциите на друга държава членка и отнасящо се до недвижим имот в зона на последната държава, върху която правителството ѝ не упражнява ефективен контрол.

По третия въпрос

53 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали обстоятелството, че постановено от юрисдикциите на държава членка съдебно решение се отнася до недвижим имот, който се намира в зона на тази държава, върху която правителството на последната не упражнява ефективен контрол, по практически съображения не може да бъде приведено в изпълнение по местонахождение на недвижимия имот, съставлява основание за отказ за признаване или изпълнение съгласно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001.

— Относно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001.

54 Съгласно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001 съдебното решение не се признава, ако признаването явно противоречи на публичната политика в държавата членка, в която се иска признаване. Член 45, параграф 1 от същия регламент предвижда същия случай на отказ да се признае изпълняемост.

55 В самото начало следва да се припомни, че член 34 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува стриктно, доколкото съставлява пречка за изпълнението на една от основните цели на посочения регламент (вж. Решение от 2 юни 1994 г. по дело *Solo Kleinmotoren*, C-414/92, Recueil, стр. I-2237, точка 20, Решение от 28 март 2000 г. по дело *Krombach*, C-7/98, Recueil, стр. I-1935, точка 21 и Решение от 11 май 2000 г. по дело *Renault*, C-38/98, Recueil, стр. I-2973, точка 26). Що се отнася по-конкретно до използването на включената в член 34, точка 1 от този регламент клауза за публична политика, тя може да бъде от значение само в изключителни случаи (вж. Решение от 4 февруари 1988 г. по дело *Hoffmann*, 145/86, Recueil, стр.

645, точка 21, Решение от 10 октомври 1996 г. по дело Hendrikman и Feijen, C-78/95, Recueil, стр. I-4943, точка 23, Решение по дело Krombach, посочено по-горе, точка 21, както и Решение по дело Renault, посочено по-горе, точка 26).

- 56 Макар държавите членки по принцип да остават свободни да определят изискванията на публичната си политика по силата на резервата, записана в член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001 и в съответствие с националните си концепции, границите на това понятие спадат към тълкуването на този регламент (вж. Решение по дело Krombach, точка 22 и Решение по дело Renault, точка 27, посочени по-горе).
- 57 При това положение макар Съдът да не може да определя съдържанието на публичната политика на държава членка, той все пак трябва да контролира границите, в рамките на които съд на държава членка може да използва това понятие, за да не признае съдебно решение, постановено в друга държава членка (вж. Решение по дело Krombach, точка 23, и Решение по дело Renault, точка 28, посочени по-горе).
- 58 В това отношение следва да се отбележи, че като забраняват преразглеждане по същество на чуждестранно съдебно решение, член 36 и член 45, параграф 2 от Регламент № 44/2001 не позволяват на съда на сезираната държава членка да откаже признаването или изпълнението на това съдебно решение единствено по съображение, че съществува разлика между правната норма, прилагана от съда на държавата членка по произход, и тази, която би приложил съдът на сезираната държава членка, ако бе сезиран със спора. По същия начин съдът на сезираната държава членка не може да контролира точността на правната и фактическа преценка, извършена от съда на държавата членка по произход (вж. Решение по дело Krombach, точка 36 и Решение по дело Renault, точка 29, посочени по-горе).
- 59 Използването на клаузата за публична политика, съдържаща се в член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001, е допустимо само в хипотезата, в която признаването или изпълнението на съдебното решение, постановено в друга държава членка, би засегнало по недопустим начин правния ред на сезираната държава членка, тъй като би накърнило основен принцип. За да се спази забраната за преразглеждане по същество на чуждестранното съдебно решение, засягането

трябва да съставлява явно нарушение на правна норма, която се счита за съществена в правния ред на сезираната държава, или на право, което е признато като основно в този правен ред (вж. Решение по дело Krombach, точка 37 и Решение по дело Renault, точка 30, посочени по-горе).

60 В това отношение, за да не застраши целта на Регламент № 44/2001, съдът на сезираната държава членка, не може да откаже признаването на съдебно решение, постановено в друга държава членка, единствено по съображение, че според него в това съдебно решение не е правилно приложено националното или общностното право. Напротив, трябва да се приеме, че в подобни случаи установената във всяка държава членка система от способите за защита, допълнена от механизма за преюдициално запитване, предвиден в член 234 ЕО, предоставя достатъчна гаранция за правните субекти (вж. Решение по дело Renault, посочено по-горе, точка 33). В подобни случаи клаузата за публична политика би била релевантна само доколкото посочената грешка при прилагане на правото предполага, че признаването или изпълнението на съдебното решение в държавата членка, в която то се иска, би се считало за явно нарушение на съществена правна норма в правния ред на посочената държава членка (вж. в този смисъл Решение по дело Renault, посочено по-горе, точка 34).

61 Както посочват г-н Apostolides, кипърското и гръцкото правителство, в делото по главното производство запитващата юрисдикция не е посочила нито един основен принцип на правния ред на Обединеното кралство, който признаването или изпълнението на разглежданите съдебни решения биха могли да засегнат.

62 Следователно при липса на основен принцип в правния ред на Обединеното кралство, който признаването или изпълнението на разглежданите съдебни решения биха могли да засегнат, не може да бъде обоснован отказ за признаване на последните на основание член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001 с мотива, че постановено от юрисдикциите на държава членка съдебно решение, отнасящо се до недвижим имот, който се намира в зона на тази държава, върху която правителството на последната не упражнява ефективен контрол, по практически съображения не може да бъде приведено в изпълнение по местонахождението на недвижимия имот. По същия начин не може да се противопостави отказ за привеждане в изпълнение на основание на посочената разпоредба в приложение на член 45, параграф 1 от същия регламент.

— Относно член 38, параграф 1 от Регламент № 44/2001

- 63 Независимо от горепосочените съображения, следва да се напомни, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на прилагането на член 234 ЕО Съдът може да извлече от съдържанието на поставените от националния съд въпроси, с оглед на изложените от последния данни, елементите, които се отнасят до тълкуването на общностното право, за да може националният съд да разреши правния проблем, с който е сезиран (вж. Решение от 28 януари 1992 г. по дело *López Brea и Hidalgo Palacios*, C-330/90 и C-331/90, Recueil, стр. I-323, точка 5, Решение от 30 септември 2003 г. по дело *Köbler*, C-224/01, Recueil, стр. I-10239, точка 60, както и Решение от 9 ноември 2006 г. по дело *Chateignier*, C-346/05, Recueil, стр. I-10951, точка 18).
- 64 Макар обаче в делото по главното производство обстоятелството, че разглежданите съдебни решения не могат да бъдат изпълнени в държавата членка по произход, да не може да обоснове отказ за признаване или за изпълнение на последните на основание член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001, това обстоятелство все пак би могло да бъде релевантно за целите на член 38, параграф 1 от същия регламент
- 65 Съгласно текста на тази разпоредба съдебно решение, постановено в държава членка и подлежащо на изпълнение в нея, се изпълнява в друга държава членка, когато по искане на всяко заинтересувано лице то бъде обявено за изпълняемо там.
- 66 Ето защо изпълнителната сила на съдебното решение в държавата членка по произход представлява условие за изпълнението на това съдебно решение в държавата членка, където то се иска (вж. Решение от 29 април 1999 г. по дело *Coursier*, C-267/97, Recueil, стр. I-2543, точка 23). В това отношение, макар че признаването по принцип трябва да доведе до предоставянето на решенията на същите сила и ефикасност, с които се ползват в държавата членка, където са постановени (вж. Решение по дело *Hoffmann*, посочено по-горе, точки 10 и 11), няма обаче никакво основание при изпълнението на съдебното решение с него да се свързват права, каквито то няма в държавата членка по произход (вж. доклада за Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, изготвен от М. Jenard (ОВ С 59, 1979 г., стр. 48) или правни последици, които не би произвело съдебно решение от същия тип, постановено директно в сезираната държава членка.

- 67 В делото по главното производство обаче не може основателно да се поддържа, че разглежданите съдебни решения са лишени от изпълнителна сила в държавата членка по произход.
- 68 Всъщност става въпрос за осъдителни решения, чиято изпълнителна сила в държавата членка по произход е установена от предвидения в член 54 от Регламент № 44/2001 сертификат към датата на неговото издаване.
- 69 В това отношение е важно да се отбележи, че Регламент № 44/2001 се ограничава до уредбата на процедурата по признаване на изпълняемост на чуждестранни изпълнителни титули и не обхваща самото изпълнение, което остава подчинено на националното право на сезирания съд (вж. Решение от 2 юли 1985 г. по дело *Deutsche Genossenschaftsbank*, 148/84, Recueil, стр. 1981, точка 18, Решение от 3 октомври 1985 г. по дело *Capelloni и Aquilini*, 119/84, Recueil, стр. 3147, точка 16, както и Решение по дело *Hoffmann*, посочено по-горе, точка 27), като прилагането в рамките на изпълнението на процесуалните норми на сезираната държава членка не може да засегне полезното действие на предвидената в посочения регламент система в областта на признаването на изпълняемост, засягайки принципите, установени в тази област изрично или мълчаливо от самия регламент (вж. в този смисъл Решение по дело *Capelloni и Aquilini*, посочено по-горе, точка 21, Решение по дело *Hoffmann*, посочено по-горе, точка 29, както и Решение от 15 май 1990 г. по дело *Hagen*, C-365/88, Recueil, стр. I-1845, точка 20).
- 70 Обстоятелството, че ищците са могли да срещнат трудности при привеждането в изпълнение на разглежданите съдебни решения в Северната зона, не може да лиши последните от изпълнителната им сила, и следователно не пречи на юрисдикциите на сезираната държава членка да обявят подобни решения за изпълняеми.
- 71 С оглед на гореизложеното на третия поставен въпрос трябва да се отговори, че обстоятелството, че постановено от юрисдикциите на държава членка съдебно решение, което се отнася до недвижим имот, който се намира в зона на тази държава, върху която правителството на последната не упражнява ефективен контрол, по практически съображения не може да бъде приведено в изпълнение по местонахождение на недвижимия имот, не съставлява основание за отказ за признаване или изпълнение съгласно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001,

както и не предполага липса на изпълнителна сила на такова съдебно решение по смисъла на член 38, параграф 1 от посочения регламент.

По четвъртия въпрос

- 72 С четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали признаването или изпълнението на неприсъствено съдебно решение, могат да бъдат отказани на основание член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 поради обстоятелството, че документът за образуване на производството или равносновен документ не е връчен или съобщен на ответника в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, когато последният е можел да обжалва това съдебно решение пред юрисдикциите на държавата членка по произход.
- 73 В това отношение от съображения 16—18 от Регламент № 44/2001 произтича, че предвидената в него система от способности за защита срещу признаването и изпълнението на решения цели да установи разумен баланс между, от една страна, взаимното доверие в правораздаването в Европейския съюз, което оправдава съдебни решения, постановени в държава членка, по принцип да бъдат признавани и обявявани за подлежащи на изпълнение по право в друга държава членка и, от друга страна, зачитането на правото на защита, което предполага, че ответникът трябва да има възможност при необходимост да обжалва в състезателна процедура декларацията за изпълняемост, ако смята, че е налице някое от основанията за неизпълняемост.
- 74 Съдът вече е имал възможност да подчертае в Решение от 14 декември 2006 г. по дело ASML (C-283/05, Recueil, стр. I-12041), различията между член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001 и член 27, точка 2 от Конвенцията от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3).

- 75 За разлика от член 27, точка 2 посоченият член 34, точка 2 не изисква непременно редовно връчване или съобщаване на документа за образуване на производството, а по-скоро ефективно спазване на правото на защита (Решение по дело ASML, посочено по-горе, точка 20).
- 76 Всъщност съгласно член 34, точка 2 и член 45, параграф 1 от Регламент № 44/2001 признаването или изпълнението на неприсъствено съдебно решение трябва да се откаже при обжалване, ако на ответника не е връчен или съобщен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да започне дело за оспорване на съдебното решение пред юрисдикциите на държавата членка по произход, когато е било възможно да стори това.
- 77 От текста на посочените разпоредби произтича, че неприсъствено съдебно решение, постановено въз основа на документ за образуване на производството, който не е връчен на отсъстващия ответник своевременно и по начин, който да му позволи да организира защитата си, трябва да бъде признато, ако ответникът не го е обжалвал, въпреки че е имал възможност да стори това.
- 78 На още по-силно основание правото на защита, което общностният законодател е пожелал да защити с член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001, се зачита, когато ответникът действително обжалва неприсъственото съдебно решение и когато посоченото обжалване му дава възможност да изтъкне, че документът за образуване на производството или равностоен документ не са му били връчени или съобщени своевременно и по начин, който да му позволи да организира защитата си.
- 79 В делото по главното производство не се спори, че съпрузите Orams са обжалвали в държавата членка по произход неприсъственото съдебно решение, постановено на 9 ноември 2004 г. Следователно не може да се направи основателно позоваване на член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001.

- 80 С оглед на гореизложеното на четвъртия въпрос трябва да се отговори, че признаването или изпълнението на неприсъствено съдебно решение не могат да бъдат отказани на основание на член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001, когато ответникът е могъл да обжалва неприсъственото съдебно решение и когато посоченото обжалване му дава възможност да изтъкне, че документът за образуване на производството или равностоен документ не са му били връчени или съобщени своевременно и по начин, който да му позволи да организира защитата си.

По петия въпрос

- 81 Предвид отговора на четвъртия въпрос не е необходимо да се отговаря на петия въпрос.

По съдебните разноски

- 82 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) **Спирането на прилагането на достиженията на правото на Общността в зоните в Република Кипър, в които правителството на тази държава членка не упражнява ефективен контрол, предвидено в член 1, параграф 1 от Протокол № 10 за Кипър към Акта относно условията за присъединяването към Европейския съюз на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения**

и Словашката република и промените в учредителните договори на Европейския съюз, допуска прилагането на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела към съдебно решение, което е постановено от кипърска юрисдикция, действаща в ефективно контролираната от кипърското правителство зона на острова, но се отнася до недвижим имот, разположен в посочените зони.

- 2) Член 35, параграф 1 от Регламент № 44/2001 не разрешава юрисдикция на държава членка да откаже признаването или изпълнението на съдебно решение, постановено от юрисдикциите на друга държава членка, отнасящо се до недвижим имот в зона на последната държава, върху която правителството ѝ не упражнява ефективен контрол.
- 3) Обстоятелството, че постановено от юрисдикциите на държава членка съдебно решение, което се отнася до недвижим имот, който се намира в зона на тази държава, върху която правителството на последната не упражнява ефективен контрол, по практически съображения не може да бъде приведено в изпълнение по местонахождение на недвижимия имот, не съставлява основание за отказ за признаване или изпълнение съгласно член 34, точка 1 от Регламент № 44/2001, както и не предполага липса на изпълнителна сила на такова съдебно решение по смисъла на член 38, параграф 1 от посочения регламент.
- 4) Признаването или изпълнението на неприсъствено съдебно решение не могат да бъдат отказани на основание член 34, точка 2 от Регламент № 44/2001, когато ответникът е могъл да обжалва неприсъственото съдебно решение и когато посоченото обжалване му дава възможност да изтъкне, че документът за образуване на производството или равностоен документ не са му били връчени или съобщени своевременно и по начин, който да му позволи да организира защитата си.

Подписи